

život a jak rychle se rozšiřují oblasti jejího užití. Pro mě osobně bylo obohacující sledovat, jak psychologové řeší její využívání, prospěšnost, i možnosti zneužití v oblasti truchlení. Současná psychologie nechápe truchlení jako stav, který je nutné překonat zpřetrháním vazeb se zesnulým. Od konce 20. století se mainstreamovým stal koncept, který předpokládá, že vazby pokračují i po smrti a není v tom nic patologického. Pozůstalý tak zůstává se svým blízkým zesnulým v pokračujícím vztahu, v angličtině je tento koncept označován termínem *continuing bonds*. A dnes existují platformy, ať již bezplatné nebo i soukromé placené služby, které na tomto konceptu staví. Dokáží na základě poskytnutých informací vyvolat v online světě osobu podle vašich přání, tedy i již mrtvou, se kterou mohou pak pozůstalí udržovat styk prostřednictvím komunikace skrze počítač, telefon či jiné elektronické zařízení. Jiné organizace jdou ještě dál a umožňují například, aby matka ve virtuální realitě objímala svoji zesnulou dceru a hovořila s ní. Psychologové hodnotí pozitivní efekty takových postupů, a naopak upozorňují na hrozby, které vznikají v případech, že se jedná o placené služby a pozůstalí jsou tak nuceni pro pokračování v komunikaci se svým blízkým platit nemalé částky firmě, která takové služby poskytuje. Je překvapivé, jak rychle se člověk dokáže vzdát svého fyzického světa a žít v online světě, pokud mu to poskytuje kýženou útěchu. A jak rychle se trh adaptuje na nové podmínky a využívá možnosti k prodeji takových služeb.

Další ročník mezinárodní konference byl pestrý a nesl se ve velmi příjemné atmosféře. Sice smutná, ale důležitá témata účastnity významným způsobem propojovala a k dobré náladě přispělo i příjemné

počasí na konci léta, jakož i překrásné historické budovy, kde se konference konala. Není nic, co by se konferenci dalo vytknout. Určitě náležitě přispěla ke svému účelu, tedy rozšířit diskusi a otevřenost vůči smrti a s ní spojenými tématy mezi odbornou i laickou veřejností. Většina účastníků skutečně k řešení problematice přistupovala s otevřeností a zvědavostí, v čemž je podněcoval i interdisciplinární charakter celé akce.

Olga Nešporová

nesporova@eu.cas.cz

<https://doi.org/10.14712/12128112.5126>
CC BY 4.0

Konference Kulturní dědictví a depopulace v Evropě

Fakulta humanitních studií
Univerzity Karlovy, Praha
27. – 29. srpna 2025.

Fakulta humanitních studií hostila mezinárodní konferenci *Kulturní dědictví a depopulace v Evropě*, třídní akce se zúčastnilo více než 100 osob z téměř 20 zemí od Arménie až po Spojené království. Hlavním tématem odborných prezentací, diskusí i doprovodných workshopů byla problematika vyliďňování v okrajových oblastech Evropy a jeho dopady na krajinu i sociální a kulturní prostředí. Velkým přínosem akce byl její multidisciplinární přesah, díky němuž byl vytvořen prostor pro sdílení zkušeností a poznatků mezi odborníky z mnoha akademických institucí i zájmových, komunitních a dalších organizací, jichž se depopulace periferních

oblastí přímo dotýká. Konference byla uspořádána v rámci aktivit výzkumného projektu *Heritage in Depopulated European Areas* (HerInDep; <https://herindep.fhs.cuni.cz/FHSH-1.html>), na němž se vedle badatelů z Univerzity Karlovy podílejí zástupci University of the Highlands and Islands (Spojené království), Kaunas University of Technology (Litva) a řada regionálních asociovaných partnerů. Cílem projektu je prozkoumat, jak různé místní komunity odolávají důsledkům demografických změn a jak se pod jejich vlivem proměňuje prostor, jenž je obklopuje. Koordinátoři projektu Ivan Murin (Univerzita Mateje Bela, Banská Bystrica), Lenka Jakoubková Budilová (Univerzita Karlova, Praha), Aušra Mlinkauskienė (Kaunas University of Technology, Litva) a Andrew Jennings (University of the Highlands and Islands, Spojené království) seznámili posluchače s bližšími podrobnostmi výzkumu, dosavadními úspěchy a probíhajícími aktivitami.

Akci zahájila děkanka Fakulty humanitních studií Věra Sokolová a krátce představila výzkumné a vzdělávací priority fakulty pro nadcházející období. I další prezentace úvodní části se vztahovaly k plánování a strategiím lokálních i nadnárodních organizací, do jejichž gesce spadá výzkum kulturního dědictví a souvisejících témat (např. příspěvek Pascala Liévaux za ARCHE – Alliance for Research on Cultural Heritage in Europe, Gintaras Prikockise za Kaunas University of Technology nebo Miloše Drdáckého za AV ČR). Následující prezentace byly rozděleny do několika moderovaných tematických bloků, které se zaměřovaly na: konsekvence demografických změn pro kulturní přenosy; dědictví a městskou architekturu;

lokální kultury a jejich specifika a způsoby pro oživení komunit. Mezi prezentujícími byla celá řada zkušených akademiků z mnoha významných evropských institucí, pozvání přijaly například Alexandra Bitušíková (Univerzita Mateje Bela), Camila del Mármol (University of Barcelona), Ullrich Kockel a Mairéad Nic Craith (University of the Highlands and Islands), Asta Prikockienė (Vilnius Academy of Arts), Kestutis Zaleckis (Kaunas University of Technology) a další kolegové z více než šedesáti evropských institucí. Byly také představeny doktorandské projekty, které zajímavým způsobem doplňovaly spektrum výzkumných aktivit a sdílených poznatků. Celkem v průběhu tří denní akce zaznělo více než šedesát rozmanitých prezentací, inspirativních vstupů a námětů k dalším činnostem a spolupráci.

Zajímavým doplněním prezentačních bloků byla moderovaná a simultánně tlumočená diskuse u kulatého stolu, která se uskutečnila v závěru prvního dne akce. Vlastní projekty představili zástupci a zástupkyně z více než deseti neziskových organizací, místních sdružení a kulturních, uměleckých či pamětových institucí z Česka, Litvy a Shetlandských ostrovů, kteří sdíleli zkušenosti a příklady „dobré praxe“ ze svých regionů. Ve společné debatě, již se celkem zúčastnilo více než šedesát osob, nejvíce rezonovaly problémy spojené se stárnutím obyvatelstva, nedostatečnou infrastrukturou a dostupností služeb. Často se objevovaly obavy z nadměrného turistického ruchu (overturismu) a souvisejících problémů, které vedou ke zhoršení kvality života regionů a ke ztrátě jejich autenticity. Byl představen také specifický model vzdělávání (University of the Highlands and Islands)

využívající kombinaci online a prezenční výuky, vytvořený pro odlehlé oblasti Skotska, který umožňuje mladým lidem získat vysokoškolské vzdělání, aniž by museli odcházet do velkých měst.

Závěrečný den setkání byl věnován výzkumu v oblasti kulturního dědictví, možnostem spolupráce a financování. Pozvání přijali zástupci Ministerstva kultury České republiky, Ministerstva kultury Francie, Rakouského spolkového ministerstva pro ženy, vědu a výzkum, Akademie věd ČR a ARCHE a společně s účastníky workshopu diskutovali příležitosti i úskalí spojené s realizací výzkumných projektů.

Na organizaci akce se významným způsobem podíleli studenti doktorského studia obecné antropologie na FHS UK, kteří byli zároveň aktivními účastníky a prezentovali své výzkumy. Všechny příspěvky byly také

v reálném čase streamovány, ale aktivních účastníků v kyberprostoru mnoho nebylo a lze se domnívat, že u podobných typů aktivit je sociální rozměr a osobní setkávání stále preferovanou variantou. Bylo zajímavé porovnávat podobnosti i odlišnosti mnoha zkoumaných lokalit, sdílet zkušenosti z výzkumné praxe i každodenního života místních obyvatel a nechat se inspirovat úspěšnými projekty či obtížemi, které při jejich realizaci mohou nastat. Třídenní setkání přineslo mnoho obohacujících poznatků, nových setkání i možností pro další společný výzkum a aktivity zaměřené na podporu vylidňujících se periferních oblastí.

Hana Knollová

hana.knollova@gmail.com

<https://doi.org/10.14712/12128112.5127>

CC BY 4.0